

"Hırs-ı şöhret, hubb-u cah, makam sahibi olmak, emsaline tefevvuk etmek gibi hisler ve insanlara iyi görünmek, tasannukârâne ve tekellüfkârâne tarzını takınmakla riya eder." cümlesini izah eder misiniz?

"İkinci nokta: Riyaya insanları sevk eden esbabın, (...)"

Üçüncü sebep: Hırs-ı şöhret, hubb-u cah, makam sahibi olmak, emsaline tefevvuk etmek gibi hisler ve insanlara iyi görünmek, tasannukârâne (haddinden fazla kendine ehemmiyet verdirmek) ve tekellüfkârâne (lâyık olmadığı yüksek makamlarda görünmek) tarzını takınmakla riya eder."(2)

Hırs-ı şöhret, insanlar nezdinde meşhur olma arzusu taşımaktır ki, bu da insanı riyaya yani gösterişe iter. İnsanlar nazarında meşhur olmak için insanların dikkatini çekecek şeyleri yapmaya çalışır ki, bu hal ihlas ve samimiyetle bağdaşmaz.

Hubb-u cah, makam ve itibar sahibi olma sevdasına deniyor. Bir insan bütün davranış ve ahlakını bir makamı elde etmeye ya da insanlar nezdinde itibarlı olmaya odaklarsa, Allah için bir şey yapamaz. Yani riya ve gösterişten kendini kurtaramaz. Hatta o makamı insanlar karşısında saygın ve muteber olmak için istiyor.

Emsaline tefevvuk, kendi gibi olan insanlara üstün gelme meylene deniyor ki, bu duygu ile hareket eden birisinin de halis bir ihlası elde etmesi mümkün değildir. Çünkü sadece Allah'ın rızasını düşünen birisi insanlara üstün gelmeye çalışmaz, Allah katında yükselmek için çabalar.

"Tasannukârâne ve tekellüfkârâne...", yani layık olmadığı mevki ve makamlarda kendini göstermek için, o mevki ve makamların gereklerini yapmacık ve suni bir şekilde taklit etmeye çalışır. Adi bir neferin mareşal taklidi yapması nasıl tasannu ve tekellüflü ise, adi bir müminin büyük bir veli taklidi yapması ve onun tavrına girmesi de aynı şekilde tasannu ve tekellüflü bir tavidir.

İşte bu manevi arızaların hepsi ihlası bozup riyaya götüren arızalardır. Bu arızalı duygular ile ihlasın aynı kalpte beraber bulunması mümkün değildir. Şöhret, cah, üstün gelme sevdasına düşmüş birisinin samimi ve ihlaslı olması mümkün değildir.

(1) bk. [Kastamonu Lâhikası, 115. Mektup.](#)